

Zwerm

Peter Verhelst

Zwerm

Déjàvu Merchtem

Copyright © 2005
by Prometheus, Amsterdam

Illustraties:
Sara Devuyt

ISBN 00 000 0000 0

Er is niets aan de hand

Weldra trekt een rilling door het Zilverkleurig Complex, gevolgd door gebrul dat uit de fundamenteën zelf opstijgt, maar voorlopig zoekt een helikopter de gebouwen af op lichaams-warme elementen en broeihaarden. Er zijn bewakingsschermen, gezichten waarop nog geen paniek te lezen staat, eerder gradaties van verwondering. Op een van de schermen drijft een lichaam over tientallen handen.

In het hoofd van de veiligheidsdeskundigen ontvouwt zich het grondplan van het Zilverkleurig Complex. Ze weten dat vuur, voorlopig nog een sluipend gif, een eigen gril-lige logica ontwikkelt. Vlammetjes schieten in spleten en holle ruimten om op onvoor-ziene plekken te sissen naar wie dichterbij komt. Onverstoorbaar vreten ze zich een weg door de lont.

Brandweperladders schuiven uit, muggenpootjes die vat proberen te krijgen op de buitenmuren.

Op straat schouderen de eerste tv-ploegen camera's en richten die op journalisten die hun gezicht in een geruststellende plooi strijken. Ze debiteren monologen - teksten die door het Enigma-team nagespeurd worden op gecodeerde boodschappen. Af en toe dwaalt een camera af naar het Complex. Het kan nu elk moment beginnen: de eerste rooksluier uit een luchtkoker. De eerste gil. Een raam dat bol staat van de hitte. Weldra zullen camera's op onbereikbare etages inzoomen en zingende gezichten in close-up nemen. De limousine van de burgemeester rijdt de straat

in, omkranst door de zwaailichten van gemotoriseerde agenten. Een stem zegt: „Er is niets aan de hand.” Je ziet handpalmen op de ramen, wuivende armen met witte doeken, zakdoeken voor de monden. Je denkt: dit is een herinnering.

De gebouwen blijven leegstromen. Volslagen vreemden omhelzen elkaar op trottoirs en barsten in snikken uit.

In de naburige ziekenhuizen hijsen artsen en verplegers zich in kiemvrije, groene kledij.

De burgemeester stapt uit de limousine, neemt glimlachend een microfoon en

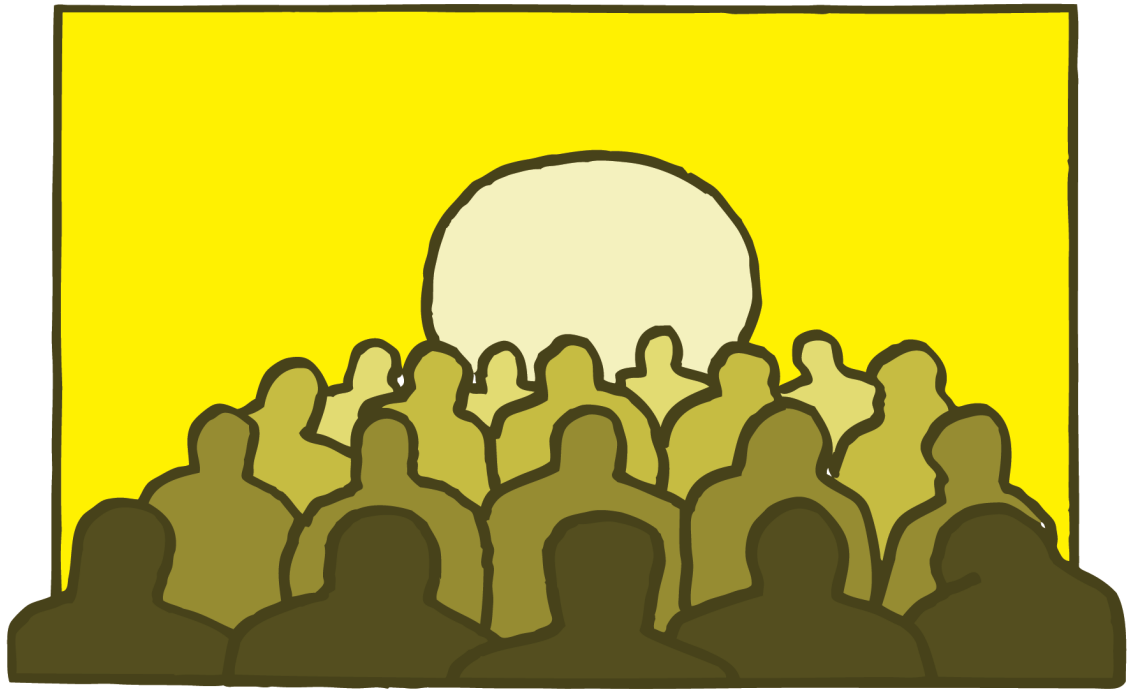
zegt: „Er is niets aan de hand. Echt niet. Gelooft me.”

Het begon met een stroomonderbreking. Vingers tikten ter controle op het computerscherm. Bijna gelijktijdig trad de noodgenerator in werking, begonnen bellen te rinkelen en lichten te pulseren. Het is allemaal op de geplande dagen gerepeteerd, maar deze keer blijft opluchting achterwege. Mannen en vrouwen klemmen telefoons tussen kin en schouder, grabbelen papieren bijeen, sluiten aktetassen, om de zoveel seconden een blik werpend op het oranje knipperlicht boven het EXIT-bord. Alsof het hele gebouw ten prooi valt aan fundamentele pijn, rinkelen bellen door de kantoren. Je opent een deur, je komt in een rij terecht, voet voor voet. Sommigen komen in hemdsmouwen

aanlopen of in driedelig pak, na een snelle, meedogenloze blik in een spiegel.

De stalen deuren van de liften blijken onwrikbaar. De gangen zijn ondergelopen met onwezenlijk noodlicht, als op een filmset. Scheurtjes in de muren openbaren de hoeveelheid beton en staal waaruit het gebouw is samengesteld.

Er worden hoofden geteld. Sommigen willen weer naar hun kantoor, maar anderen roepen hun naam of grijpen hun elleboog. De stroom komt in beweging onder het oog van de camera's en elke keer wordt er opnieuw geteld, alsof getallen een geloof uitdrukken. Iemand begint te jammeren. Gesus. Aanmoedigingen. Gemor.

Een vrouw in uniform roept dat iedereen zich kalm moet houden, dat alles uiteindelijk goed zal komen, een gebed dat door alle kelen wordt overgenomen, maar snel verstomt. Stilte. Schaamte. Organisatie. Het geschuifel. De ademhaling. De doordringende zweetgeur. We ondersteunen wie valt. We slaan de handen in elkaar. We wankelen samen, stap voor stap, trede na trede, naar beneden. Links, rechts, links, rechts. De oneindige rups, waggelend naar het licht, de verlossing tegemoet.

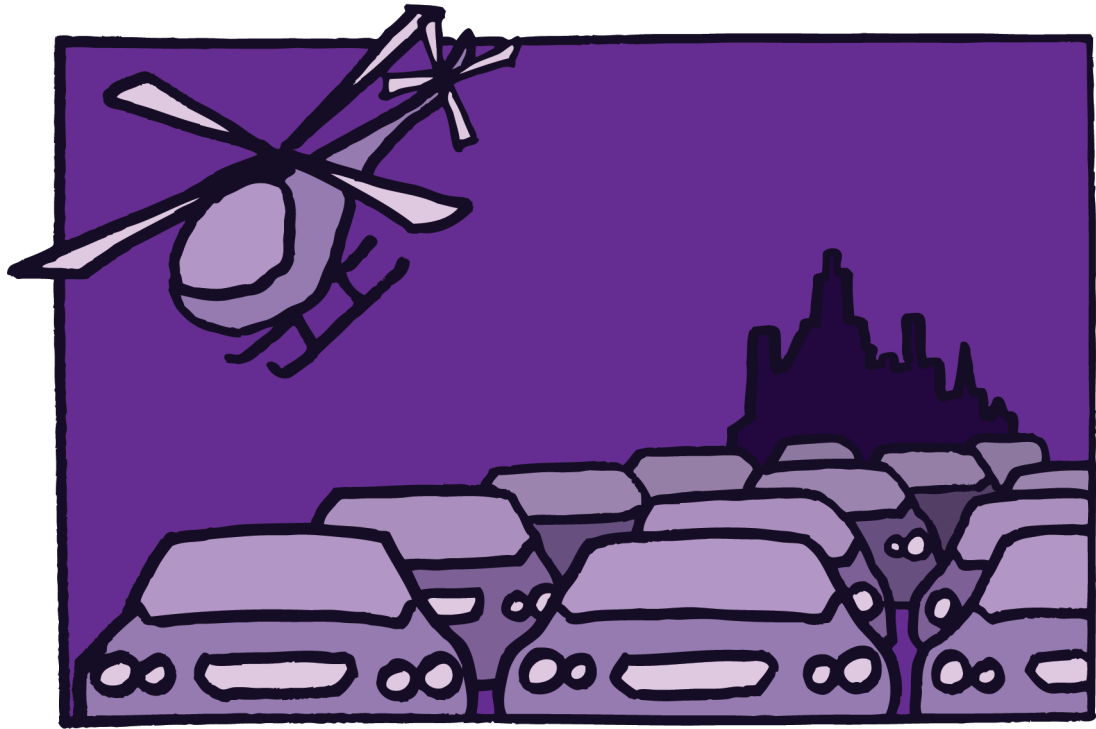
Aan een raam op de bovenverdieping, dat een heroïsch uitzicht biedt op de stad, staat een meisje in het ijswitte licht van een helikopter, alsof ze door God wordt bezocht.

In de cockpit van de helikopter spuit de radio liefdesbetuigingen aan het Zilverkleurig Complex, gebedsflarden, bevelen. „Ga onmiddellijk van dat raam weg!”

Het meisje aan het raam heeft een stoel genomen, zwaait die naar achteren om uit te halen, terwijl ze in het verblindende licht blijft kijken.

De helikopter maakt slagzij en duikt weg, rakelings, tussen de gebouwen door, trekt op en schiet de hemel in. Hoger. Verder. Weg.

‘Wat ben je godverdomme van plan? Meld je nu onmiddellijk bij!’

De piloot verbreekt de radioverbinding, volgt de rivier stroomopwaarts, de stad uit. Links en rechts van het water: files, wegversperringen, ziekenwagens. Zo ver mogelijk hier vandaan, tot de stad erbij ligt als een met miljoenen lichtjes ingezet ruimteschip.

In de straten staan mensen met het hoofd in de nek te kijken, verlicht door een gloed, terwijl agenten de massa in beweging proberen te krijgen.

De helikopter heeft het woud bereikt. Een open plek. De boomstammen lichten op als gipsbeelden. De kruinen door stormwind bezeten. Een asfaltweg kronkelt door het gras, het woud in. De stilte tegemoet.

Op dat moment rollen dobbelstenen over de asfaltweg: twee auto's die zo hard door de bochten gaan dat ze echo's lijken van deeltjes die elkaar beschieten, voortijlen en nagloeien.

Vloekend trekt de piloot de helikopter op. De auto's komen onder hem vandaan, bumper aan bumper op de bomen af.

In het Zilverkleurig Complex gaat het meisje op de stoel zitten voor het verbrijzelde raam, sluit de ogen, neemt de houding aan van een vrouw achter een piano, ademt diep in. Haar vingers komen keihard op de denkbeeldige toetsen neer.

De eerste auto slingert van de weg af en krult rond de boomstam, ontvouwt zich als een vuurrode bloem, waarna vogels uit de kruin opstuiven: een wolk die boven het wrak hangt, terwijl uit het portier een jongenslichaam op de grond schuift.

Een agent stapt uit de tweede auto, hurkt naast het lichaam, terwijl hij een hand onder zijn jas houdt. Luistert naar de adem die ergens diep in dat gekneusde vlees hapert en zich ophoopt. Ziet de ogen wegdwalen, op zoek naar een onbereikbaar punt in een ander landschap.

De helikopter hangt in de lucht te bidden.

De agent spreidt zijn hand over de ogen van de jongen. Met de andere hand knipt hij de

holster open en haalt het wapen te voorschijn, zet de loop tussen de ogen van de jongen, terwijl hij naar de vogelzwerm kijkt.

In de stad staat een meisje in het raam. Uit een telefoon op een tafelblad klinkt een kinderstemmetje op, pappie pappie, zwak als een stroomstootje. Maar het meisje luistert niet langer, ze heft opnieuw de armen.

De agent zit geknield naast de jongen, sluit de ogen, ademt in en kromt de wijsvinger om de trekker.

De vingers komen op het klavier neer.

Achter de oogleden van de agent explodeert de vogelzwerm.

Gezangen rollen over ons heen, gooien ons op de grond en nemen bezit van gras, struiken, gebouwen. Miljoenen vogels zullen over de wereld neerstrijken - de binnenkant van de snavels glanst - miljoenen wondjes.

Het heeft geen zin ogen en oren dicht te stoppen, zoals het ook geen zin heeft je te verbergen. Op een dag vindt het je toch en pakt het je, keer op keer op keer.

Lang voor alle graafwerken in de stad worden stilgelegd en ploegen afdalen die pas dagen later opnieuw zullen opduiken, onherkenbaar, de uitputting voorbij, beladen met verzegelde doosjes, die van het ene naar het andere laboratorium zullen reizen Lang voor de krater volgestort wordt met beton - de vrachtwagens vormen een rij tot

in de buitenwijken lang voor we de gebeurtenissen hebben aanvaard, wordt een man door zijn hond door de straten getrokken. De winterochtend is in melklicht gedrenkt. De hond draaft over een krakend grasperk, tot de man struikelt over een van de dingen die in de loop van de nacht door het met rijp bestrooide gras zijn gedrongen.

Jankend kruipt de hond dichterbij. De man meept op het ding en kijkt enkele seconden verbaasd naar zijn parelmoerkleurige wijsvinger waaruit bloed opwelt.

(Op de hoek van een straat staat een zwerfer te jammeren: „Er zullen dingen uit ons komen - ze duwen het vel omhoog en het duurt enkele uren voor ze zich erdoorheen hebben geboord. Er zullen resten van

gebouwen kilometers ver van hun oorspronkelijke plek uit de grond komen, meegesleurd door een ondergrondse stroom.”)

Het zal nog jaren duren voor de eerste analyses in gezaghebbende tijdschriften verschijnen: formules die stuk voor stuk even waterdicht en onbegrijpelijk zijn als godsbeelden. Er is nu nog geen sprake van het baggerschip - het slib wordt onder legerbewaking naar een onbekende bestemming gebracht. De vrouw die het wetsvoorstel zal indienen om graafwerken te verbieden, loopt dezelfde winterochtend nog rond in een achttienjarig meisjeslijf, natintelend van haar eerste totale omhelzing, zodat ze bijna onder de wielen van een taxi terechtkomt. De chauffeur drijft de auto door de straten en houdt tegelijk de hand omklemd van een hoogzwangere

vrouw op de achterbank. Ze probeert zich de correcte volgorde en uitvoering te herinneren van de ademhalingsoefeningen-voor-jongemoeders.

Nauwelijks een halfuur later komt in het dichtstbijzijnde ziekenhuis een jongetje ter wereld, een wonder van broosheid, dat onmiddellijk Angel wordt gedoopt, omdat men vreest dat het de nacht niet zal halen. Enkele uren later staat de taxichauffeur met een bos rozen aan de voet van het ziekenhuisbed, overmand door ontroering en trots die nog aanzwelt als hij de gelukwensen van een verpleegster over zich heen krijgt. Ook de moeder protesteert niet en glimlacht als hij zegt dat hij morgen langs zal komen. En de dag daarna. En de dag daarna. Als hij in zijn

taxi stapt, vermoedt hij voor het eerst in jaren dat er een doel bestaat.

De volgende dag komt hij de kamer binnen, het huwelijksaanzoek in zijn hoofd bruisend als champagne. Maar de kamer is ontruimd. De moeder is het ziekenhuis die ochtend uitgewandeld, met geheven hoofd, strak in de bewakingscamera kijkend. Zonder kind.

Angel ligt in de couveuse. De verpleegster heeft een doekje voor de mond. Ze schuift haar handen in handschoenen, waarmee ze het kind aait. De chauffeur mag de kiemvrije kamer niet binnen, het protocol is onverbiddelijk.

Enkele seconden lang leunt hij met zijn voorhoofd tegen het raam en loopt dan de gang

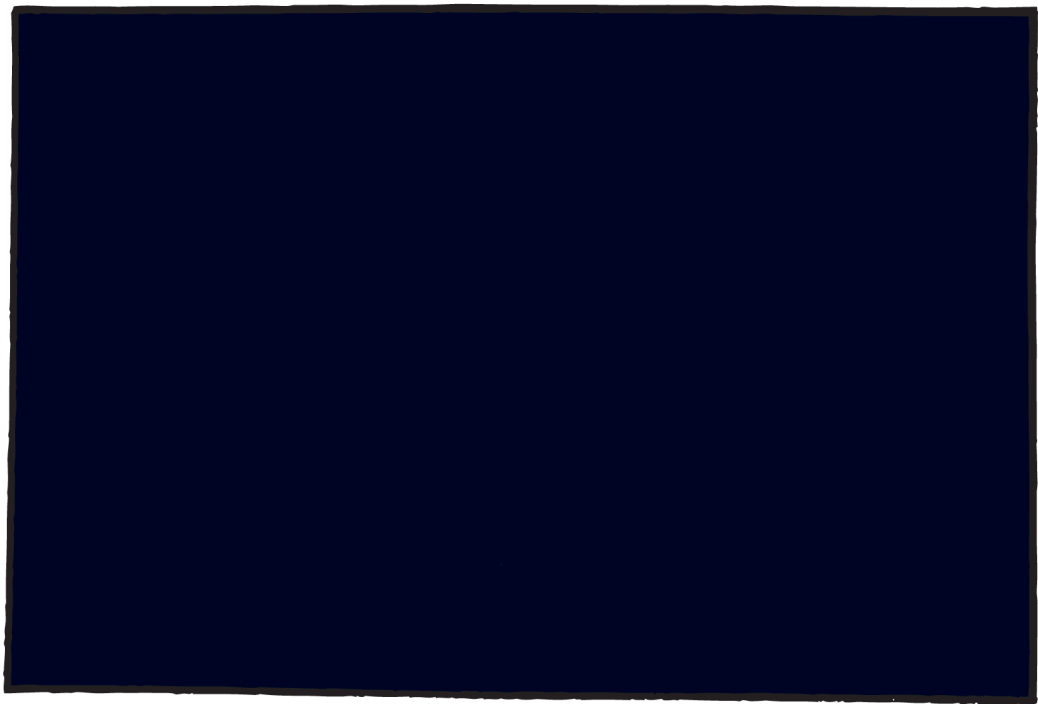
in. Twee agenten stappen uit de lift. De taxi-chauffeur hoort de verpleegster roepen - de agenten draaien zich om, maar de deuren schuiven dicht.

Urenlang staat de taxichauffeur verkleumd bij het huis van de vrouw. De agenten bieden hem koffie aan en proberen hem ertoe te overhalen naar huis te gaan.

„Hier is niemand.”

Misschien zijn dat wel de woorden die de chauffeur zal herhalen als hij zijn auto jaren later door de reling boort, de rivier in.

Een andere man staat op die winterochtend toe te kijken hoe de auto uit het water wordt gehesen, terwijl hij de omzwachtelde hand

voor zijn mond houdt, alsof hij de pijn met zijn adem wil verdoven. De hond rukt aan zijn andere arm. Als de ziekenwagen de straat uitrijdt, gevolgd door de sleepwagen, laat de man zich op zijn beurt naar huis slepen. Hij knipt het verband los, kijkt naar de gekartelde wondranden, ontsmet de vinger en gaat naar de slaapkamer. Misschien, denkt hij, duurt het iets langer dan normaal voor het wondje is dichtgegroeid. Hij weet dat zoiets een symptoom is.

De man gaat op bed liggen. Tijdens zijn slaap gaan de pupillen onder zijn oogleden tekeer. Als hij wakker schiet, kan hij niets meer zien. Hij sluit de ogen - ik ben ontwaakt in een verkeerde droom. Hij haalt diep adem, telt tot drie en spert de oogleden zo wijd mogelijk open. Hij ziet niets. Hij ziet niet wat hij is

geworden: een man die in een loggia aan de rand van de rivier naar adem snakt. Rondjes draaiend. Met open ogen. In de ban van een sneeuwstorm in zijn hoofd. Denkt: ik moet zo vlug mogelijk gaan liggen. Doet een stap in de richting van de sofa, maar vergist zich en loopt dwars door de glazen deur. Die komt niet op een kamer uit, maar op het water.

Enkele huizen verder hoort een vrouw, die een stofdoek uitschudt, glas breken, en daarna een plons. Ze steekt haar hoofd door het raam. Ze is zich er niet van bewust dat ze getuige is van de echo, die zich in concentrische cirkels voortplant en niet zal ophouden tot die echo tegen de rand van de wereld zelf beukt.

(De zwerver gaat door met zijn litanie: „In graanvelden zullen cirkels verschijnen die na onderzoek niet allemaal het werk van grappenmakers zullen blijken. Pluimvee zal onder de struiken liggen, met open snavel. Over de ogen ligt een vlies, alsof iemand er melk of kaarsvet ingedruppeld heeft. Jaren later zal een man in Vietnam hetzelfde virus uitbroeden. De menselijke code is gekraakt. Het vee zal zich vreemd gedragen. Wankelend. Stuiptrekkend. Schuimbekkend. In de schedel zal een netwerk van vezels worden aangetroffen in plaats van cellen, een spons die de hersenen overwoekert, wat niet kan zijn veroorzaakt door iets wat we kennen. Is er een invasie begonnen? Beginnen onze lichamen te gehoorzamen aan lichaamsvreemde bevelen? Wat hebben we verkeerd gedaan? Wat hebben we in godsnaam”)

De eerste berichten worden afgedaan als stadslegenden, apocriefe voetnoten bij Nostradamus' geschriften, verhalen die je doorgaans vertelt terwijl je vruchtvlees uit een kom punch vist bij het kampvuur, omringd door uitgeholde, grijnzende pompoenen.

Een kind steekt zijn hoofd in zo'n pompoen, en roept: „Alderp, alderp!” en zit daarna voor zich uit te kijken met een knuffelbeest in zijn armen. We lachen, omdat we ons nog onoverwinnelijk wanen.

In een witbetegelde snijzaal van het Sinai Mountain Medical Center schuift een arts een ijslade dicht. Alles heeft hij gecontroleerd. Geen toxische stoffen te vinden. Geknakte halswervels. Ingedrukte borstkas. De politie maakt in het proces-verbaal gewag van een

vrouw en een kind. Bovenaan op het formulier drukt de arts met een stempel de letter S. Suicide. Ondertekend: Dr. Al Ep. Niemand had ooit kunnen denken dat de stempel enkele

jaren later door overdadig gebruik onbruikbaar zou zijn geworden. Op dezelfde tafel zal het zoveelste van water verzadigd lijk liggen en ook nu weer zal slib in de longen worden aangetroffen, wat erop wijst dat deze man nog niet dood was toen hij in het water terechtkwam. Alsof er een zelfmoordepidemie is uitgebroken! Dr. Al Ep wordt al zovele nachten na elkaar belaagd door mannen en vrouwen die over de bodem van de rivier stappen, met open ogen, handen voor zich uit, kieuwen in hun hals - of zijn het wondjes? Hun haren zijn geen haren, maar glazige, fosforescerende

tentakels. Ze komen op hem af alsof ze hem iets willen vragen, omsingelen hem. Zwetend schiet hij wakker en zijn hart klopt op elke plek waar ze hem hebben aangeraakt.

Voor een lichtbak hangt de tekst die Dr. Al Ep die ochtend door zijn secretaresse heeft laten uitprinten. Hij heeft eigenhandig een begeleidende brief geschreven. Over enkele dagen zal de voltallige redactie van Science zich buigen over de tekst, getiteld Verloren fragment uit 'Metamorfosen' van Ovidius.

Als Dr. Al Ep in de schedel van het lijk kijkt, is het alsof hij een blik werpt in de hersenen van God zelf.

's Avonds wordt de laveloze arts door twee agenten naar huis gebracht. Zijn vrouw zit op

de rand van het bed naar hem te kijken. Ze vraagt zich af hoe het mogelijk is dat iemand die je decennialang dacht te kennen, in enkele uren kan veranderen in een stokoude man die wartaal uitslaat.

De volgende ochtend vertelt hij haar, scheel van de koppijn, dat hij niet langer operationeel wil zijn. „Het is tijd om van de resterende tijd te genieten,” zegt hij, maar hij denkt: ik kan het niet meer aan. Ik heb de waarheid gezien en ik wil die nu, onmiddellijk vergeten. Ze vergezelt haar man naar het ziekenhuis. De directeur vraagt een week bedenktijd, maar diezelfde dag belt hij de echtgenote om een afscheidsfeest te organiseren. Als eerbetoon, zegt hij nadrukkelijk.

De directeur stopt een document in de papierversnipperaar, maar die blokkeert. De laatste letter van het titelblad wacht vruchteloos op vernietiging.

